

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ННІ «Каразінський
інститут міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

“___” серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Організація екскурсійної діяльності

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
спеціальність	242 «Туризм і рекреація»
освітні програми	«Туристичний бізнес»
вид дисципліни	обов’язкова

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

“28” серпня 2025 року, протокол № 1

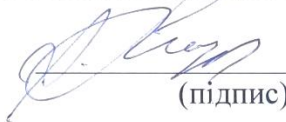
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

канд. іст. наук, доцент кафедри світової політики, дипломатії та
туристичного бізнесу Харківського національного університету імені
В.Н. Каразіна
Іван ПОСОХОВ

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та
туристичного бізнесу

Протокол № 1 від “26” серпня 2025 року

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

(підпис)

Анатолій ПАРФІНЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньої-професійної програми
«ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС»

Гарант освітньої-професійної програми «ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС»

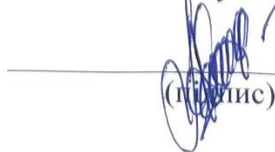
(підпис)

Олена ЄВТУШЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол № 1 від “27” серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»

(підпис)

Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Організація екскурсійної діяльності» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Туристичний бізнес» підготовки бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є:

формування професійних в першу чергу практичних навичок щодо екскурсійного обслуговування, розробки й ефективного проведення екскурсій як головної туристичної послуги.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- оволодіння знаннями з організації екскурсійного обслуговування в індустрії туризму;
- засвоєння студентами теоретичних основ екскурсійної справи: сутності екскурсії, її основних ознак та функцій, класифікації екскурсій, формування екскурсійної тематики;
- виявлення основних напрямів і тенденцій розвитку екскурсійного обслуговування в сучасних умовах;
- набуття студентами навичок роботи з нормативними матеріалами щодо організації екскурсійної діяльності в туристичній індустрії;
- ознайомлення з методичними прийомами підготовки та проведення екскурсій, технологією створення нової екскурсії, особливостями застосування методичних прийомів показу, розповіді та руху;
- визначення шляхів удосконалення професійної майстерності екскурсоводів, забезпечення якості екскурсійних послуг;
- опанування основами методики організації екскурсійного обслуговування різних категорій туристів і екскурсантів.

Дисципліна в цілому виконує освітню, світоглядну, інформаційну, розвиваючу, навчальну функції. При цьому в центрі уваги залишається людина з її потребами, ціннісними орієнтаціями та світоглядними уявленнями.

1.3. Кількість кредитів: 5 кредитів

1.4. Загальна кількість годин: 150.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
32 год.	16 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
86 год.	134 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
-	-

* у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Формування наступних загальних компетентностей:

ЗК02 – Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК05 – Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК13 – Здатність планувати та управляти часом.

ЗК14 – Здатність працювати в команді та автономно.

Формування наступних спеціальних компетентностей:

СК01 – Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності

СК03 – Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

СК05 – Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

СК07 – Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту.

СК14 – Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та

мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

<i>ПР 06</i>	Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.
<i>ПР 07</i>	Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт
<i>ПР 09</i>	Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки
<i>ПР 10</i>	Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна)
<i>ПР 11</i>	Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.
<i>ПР 12</i>	Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.
<i>ПР 13</i>	Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.
<i>ПР 18</i>	Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.
<i>ПР 19</i>	Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.
<i>ПР 20</i>	Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.
<i>ПР 21</i>	Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.
<i>ПР 22</i>	Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.
<i>ПР 23</i>	Використовувати українську та іноземні мови в усному та письмовому професійному спілкуванні, а також для організації ефективної міжкультурної комунікації; правильно використовувати систему мовних та мовленнєвих норм та правильно обирати комунікативну поведінку – таку, яка є адекватною ситуації спілкування.
<i>ПР 24</i>	Здійснювати мовну діяльність державною та іноземними мовами відповідно до цілей і ситуації спілкування в рамках професійної діяльності.
<i>ПР 26</i>	Застосовувати інструменти сектору культурних та креативних індустрій для реалізації туристичних проєктів на стропромислових об'єктах, у постраждалих внаслідок російської агресії територіях та громадах.

1.8. Пререквізити: вказати перелік дисциплін, що передують вивченню даної дисципліни

«Історія туризму».

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність та структура екскурсійної діяльності.

Поняття екскурсії та її місце в туристичному бізнесі. Основні ознаки екскурсії та її відмінність від інших форм дозвілля. Структура екскурсійної діяльності: суб'єкти, об'єкти, ресурси. Роль екскурсовода і туриста. Соціальні, культурні та економічні функції екскурсій.

Тема 2. Нормативно-правове регулювання екскурсійної діяльності.

Міжнародні та національні нормативно-правові акти. Законодавчі вимоги до організаторів екскурсій. Ліцензування та сертифікація. Договори про надання екскурсійних послуг. Правова відповідальність у сфері екскурсійної діяльності.

Тема 3. Організаційні форми екскурсійної роботи.

Класифікація екскурсій за формами проведення: пішохідні, транспортні, комбіновані. Тематичні, оглядові, спеціалізовані екскурсії. Фактори вибору організаційної форми: аудиторія, мета, логістика. Приклади практичного використання різних форм.

Тема 4. Проектування та планування екскурсійної діяльності.

Етапи проектування екскурсії: ідея, концепція, сценарій, реалізація. Аналіз цільової аудиторії. Планування маршруту та логістики. Правове забезпечення й ресурсне планування. Контроль якості й інновації в проектуванні екскурсій.

Тема 5. Кадрове забезпечення.

Роль персоналу в екскурсійній діяльності. Вимоги до професійної підготовки екскурсоводів. Система сертифікації та підвищення кваліфікації. Особливості роботи гід-перекладача. Командна робота персоналу та роль менеджерів.

Тема 6. Матеріально-технічне забезпечення екскурсій.

Інфраструктура екскурсійної діяльності: транспорт, обладнання, технічні засоби. Використання мультимедійних технологій у проведенні екскурсій. Забезпечення комфортних умов для різних категорій туристів. Приклади сучасних технічних рішень.

Тема 7. Фінансові аспекти екскурсійної діяльності.

Фінансове планування та бюджетування. Структура витрат на організацію екскурсії. Методи ціноутворення екскурсійних послуг. Фінансові ризики та їх мінімізація. Приклади формування вартості екскурсійних турів.

Тема 8. Організація документообігу та договірної роботи.

Види договорів у екскурсійній діяльності. Особливості складання угод із туристами, партнерами, транспортними компаніями. Документи, що супроводжують екскурсію: маршрутні листи, страхові поліси. Організація внутрішнього документообігу.

Тема 9. Менеджмент якості екскурсійних послуг.

Поняття та критерії якості екскурсійних послуг. Методи оцінки: анкетування, відгуки, «таємний турист». Система стандартів і сертифікації. Вплив професійних асоціацій на підвищення якості. Приклади впровадження стандартів ISO у сфері туризму.

Тема 10. Маркетингові стратегії у сфері екскурсійної діяльності.

Сутність маркетингу екскурсійних послуг. Дослідження ринку й цільових аудиторій. Канали просування екскурсій: традиційні та онлайн. Особливості цінових стратегій. Приклади успішних маркетингових кампаній у туризмі.

Тема 11. Цільові аудиторії екскурсійних послуг.

Класифікація споживачів екскурсій: діти, студенти, дорослі, іноземні туристи. Вивчення потреб і мотивацій кожної категорії. Адаптація маршрутів та сценаріїв під конкретні групи. Приклади спеціалізованих екскурсій для різних сегментів.

Тема 12. Брендинг і просування екскурсійних продуктів.

Поняття бренду екскурсії та його роль у конкурентній боротьбі. Стратегії створення бренду. Використання інструментів цифрового маркетингу та соціальних мереж. Кейси брендингу екскурсійних компаній в Україні та світі.

Тема 13. Організація тематичних і спеціалізованих екскурсій.

Види тематичних екскурсій: історичні, культурні, природничі, релігійні, гастрономічні. Особливості розробки спеціалізованих маршрутів. Приклади авторських і нестандартних екскурсій. Практичні аспекти організації унікальних пропозицій.

Тема 14. Міжнародне співробітництво у сфері екскурсійної діяльності.

Міжнародні організації та програми у сфері туризму й екскурсій. Обмін досвідом між країнами. Участь у міжнародних виставках і форумах. Практика реалізації транскордонних екскурсійних маршрутів. Приклади партнерських проєктів.

Тема 15. Управління ризиками та безпекою в екскурсійній діяльності.

Види ризиків у екскурсіях: транспортні, природні, соціальні. Заходи з організації безпеки екскурсійних груп. Система страхування та юридичні аспекти відповідальності. Дії у надзвичайних ситуаціях. Приклади кризових кейсів і їх вирішення.

Тема 16. Інноваційні тенденції в екскурсійному бізнесі.

Використання VR/AR та мобільних додатків у екскурсіях. Онлайн-екскурсії та віртуальні тури. Інклюзивність і безбар'єрність у нових маршрутах. Сучасні інтерактивні формати: квести, театралізовані екскурсії. Перспективи розвитку інноваційних рішень.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
Тема 1. Сутність та структура екскурсійної діяльності	9	2	2			5	9	1				8
Тема 2. Нормативно-правове регулювання екскурсійної діяльності	9	2	2			5	9	1				8
Тема 3. Організаційні форми екскурсійної роботи	9	2	2			5	9	1				8
Тема 4. Проєктування та планування екскурсійної діяльності	9	2	2			5	9	1				8
Тема 5. Кадрове забезпечення	9	2	2			5	9	1				8
Тема 6. Матеріально-технічне забезпечення екскурсій	9	2	2			5	9	1				8
Тема 7. Фінансові аспекти екскурсійної діяльності	9	2	2			5	9	1				8
Тема 8. Організація документообігу та договірної роботи	9	2	2			5	9	1				8
Тема 9. Менеджмент якості екскурсійних послуг	9	2	2			5	10	1				9
Тема 10. Маркетингові стратегії у сфері екскурсійної діяльності	9	2	2			5	10	1				9
Тема 11. Цільові аудиторії екскурсійних послуг	10	2	2			6	10	1				9
Тема 12. Брендинг і просування екскурсійних продуктів	10	2	2			6	10	1				9

Тема 13. Організація тематичних і спеціалізованих екскурсій	10	2	2			6	10	1				9
Тема 14. Міжнародне співробітництво у сфері екскурсійної діяльності	10	2	2			6	10	1				9
Тема 15. Управління ризиками та безпекою в екскурсійній діяльності	10	2	2			6	10	1				9
Тема 16. Інноваційні тенденції в екскурсійному бізнесі	10	2	2			6	10	1				9
Усього годин	150	32	32			86	150	16				134

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність та структура екскурсійної діяльності	2
2	Тема 2. Нормативно-правове регулювання екскурсійної діяльності	2
3	Тема 3. Організаційні форми екскурсійної роботи	2
4	Тема 4. Проектування та планування екскурсійної діяльності	2
5	Тема 5. Кадрове забезпечення	2
6	Тема 6. Матеріально-технічне забезпечення екскурсій	2
7	Тема 7. Фінансові аспекти екскурсійної діяльності	2
8	Тема 8. Організація документообігу та договірної роботи	2
9	Тема 9. Менеджмент якості екскурсійних послуг	2
10	Тема 10. Маркетингові стратегії у сфері екскурсійної діяльності	2
11	Тема 11. Цільові аудиторії екскурсійних послуг	2
12	Тема 12. Брендинг і просування екскурсійних продуктів	2
13	Тема 13. Організація тематичних і спеціалізованих екскурсій	2
14	Тема 14. Міжнародне співробітництво у сфері екскурсійної діяльності	2
15	Тема 15. Управління ризиками та безпекою в екскурсійній діяльності	2
16	Тема 16. Інноваційні тенденції в екскурсійному бізнесі	2

	Разом	32
--	-------	----

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема 1. Сутність та структура екскурсійної діяльності Завдання: Ознайомитися з підручником "Екскурсознавство" (розділ 1–2). Поміркувати: які елементи входять до структури екскурсійної діяльності? Чим вона відрізняється від інших видів туристичних послуг? Навести приклади різних типів екскурсій (оглядові, тематичні, виробничі).	5	8
2.	Тема 2. Нормативно-правове регулювання екскурсійної діяльності Завдання: Прочитати Закон України «Про туризм» (розділи про екскурсійні послуги). Подумати: які права й обов'язки має екскурсовод і турист? Знайти 1–2 приклади судових справ або статей про конфлікти у сфері екскурсій.	5	8
3.	Тема 3. Організаційні форми екскурсійної роботи Завдання: Вивчити матеріали про діяльність туристичних фірм та музеїв як організаторів екскурсій (сайти місцевих туроператорів). Порівняти: які форми роботи (індивідуальні, групові, дитячі) вони застосовують? Які мають переваги й недоліки?	5	8
4.	Тема 4. Проектування та планування екскурсійної діяльності Завдання: Ознайомитися з методичними рекомендаціями щодо складання екскурсійного маршруту (можна взяти приклади на сайтах екскурсійних компаній). Спробувати продумати свій варіант короткого маршруту у своєму місті (2–3 зупинки).	5	8
5.	Тема 5. Кадрове забезпечення Завдання: Прочитати статті про підготовку екскурсоводів (на сайтах професійних асоціацій, наприклад, Всеукраїнської асоціації гідів). Поміркувати: які навички важливіші — комунікативні чи знання історії? Чому?	5	8
6.	Тема 6. Матеріально-технічне забезпечення екскурсій Завдання: Дослідити, яке обладнання використовують сучасні екскурсійні компанії (аудіогіди, навушники, мікрофони, транспорт). Пошукати приклади на сайтах виробників чи у відгуках туристів. Подумати: як техніка впливає на якість сприйняття інформації?	5	8
7.	Тема 7. Фінансові аспекти екскурсійної діяльності Завдання: Переглянути цінові пропозиції кількох туроператорів у своєму регіоні. Спробувати визначити: які фактори впливають на вартість екскурсії (тривалість, транспорт, вхідні квитки)? Подумати: як знайти баланс між ціною та якістю?	5	8
8.	Тема 8. Організація документообігу та договірної роботи Завдання: Ознайомитися з типовим договором на туристичне обслуговування (є на сайтах юристів і турфірм). Визначити: які пункти особливо важливі для туриста? Чи потрібно завжди укладати письмовий договір при екскурсії?	5	8
9.	Тема 9. Менеджмент якості екскурсійних послуг Завдання: Прочитати статті про стандарти якості в туризмі (наприклад,	5	9

	ISO 18513:2003). Подумати: які критерії якості екскурсій є ключовими (зміст, безпека, комфорт)? Як їх реально оцінити?		
10.	Тема 10. Маркетингові стратегії у сфері екскурсійної діяльності Завдання: Переглянути сайти екскурсійних компаній і звернути увагу, як вони рекламують свої тури. Поміркувати: які маркетингові інструменти використовуються (соцмережі, акції, колаборації)? Які з них працюють найкраще?	5	9
11.	Тема 11. Цільові аудиторії екскурсійних послуг Завдання: Подумати, які групи туристів бувають (діти, студенти, пенсіонери, іноземці). Визначити, чим відрізняються їхні потреби. Спробувати підібрати одну екскурсію для різних цільових аудиторій і пояснити різницю.	6	9
12.	Тема 12. Брендинг і просування екскурсійних продуктів Завдання: Ознайомитися з прикладами успішних брендів екскурсійних проєктів (наприклад, <i>Secret Kyiv</i> , <i>Urban Adventures</i>). Подумати: які елементи бренду роблять екскурсію впізнаваною? Як створити унікальний образ маршруту?	6	9
13	Тема 13. Організація тематичних і спеціалізованих екскурсій Завдання: Прочитати кілька описів спеціалізованих екскурсій (гастрономічні, літературні, промислові). Визначити: які особливості їх планування? Поміркувати: яку спеціалізовану екскурсію ви б хотіли створити у своєму місті?	6	9
14	Тема 14. Міжнародне співробітництво у сфері екскурсійної діяльності Завдання: Знайти приклади міжнародних екскурсійних проєктів (наприклад, спільні маршрути Польща–Україна). Поміркувати: у чому їхні переваги й труднощі? Як мовний бар'єр впливає на організацію?	6	9
15	Тема 15. Управління ризиками та безпекою в екскурсійній діяльності Завдання: Прочитати рекомендації щодо безпеки туристів (ДСТУ, інструкції ДСНС). Подумати: які небезпеки можуть виникнути під час екскурсії (транспорт, здоров'я, форс-мажори)? Як екскурсовод має діяти у кризовій ситуації?	6	9
16	Тема 16. Інноваційні тенденції в екскурсійному бізнесі Завдання: Ознайомитися з прикладами VR/AR-екскурсій (наприклад, у Львові чи Римі). Подумати: як цифрові технології змінюють сприйняття екскурсії? Чи можуть вони замінити живого екскурсовода?	6	9
	Разом	86	134

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання не передбачено навчальним планом.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання, як впорядковані способи взаємопов'язаної, целеспрямованої діяльності викладача та студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань, реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Прийоми навчання (конкретні дії викладача та студентів), спрямовані на реалізацію вимог методів. Засоби навчання – різноманітне навчальне обладнання, яке використовується у системі пізнавальної діяльності, зокрема, технічні засоби.

7.1. Словесні методи навчання:

- лекція;
- бесіда;

- розповідь;

- пояснення;

7.2. Наочні методи навчання:

- ілюстрація;

- демонстрація;

7.3. Практичні методи навчання:

- метод робіт з письмовими джерелами;

- метод робіт з аудіо/ відеоматеріалами;

- практичні заняття;

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитися у наступних формах.

1. Оцінювання роботи студентів під час практичних (семінарських) занять.

2. Оцінка за індивідуальну роботу студентів.

3. Проведення проміжного тестового контролю.

4. Проведення підсумкового контролю.

Оцінка зі змістовного модулю складається з поточної оцінки, яку студент отримує під час практичних (семінарських) занять, оцінки за проміжний тестовий контроль та оцінки за індивідуальну роботу.

Загальна оцінка з дисципліни визначається як сукупність балів, що студент отримує за змістовні модулі та модульний контроль.

Порядок поточного оцінювання знань студентів. Поточне оцінювання здійснюється під час проведення практичних (семінарських) занять і має на меті перевірку рівня підготовки студентів до встановлених завдань. Зокрема, поточному контролю підлягають:

1. активність та результативність роботи студента протягом семестру у вивченні програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;

2. виконання індивідуального завдання;

3. виконання проміжного тестового завдання зі змістовного модулю.

Контроль систематичності виконання самостійної роботи та активності на практичних (семінарських) заняттях.

Оцінювання здійснюється за наступними критеріями.

1. ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;

2. ознайомлення з основною та додатковою літературою;

3. логіка, стиль виклад матеріалу в письмових роботах та усному виступі, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

4. якість, самостійність та своєчасність виконання необхідних завдань.

Проміжний тестовий контроль зі змістовних тем. Проміжний тестовий контроль знань студентів здійснюється шляхом проведення тестування з основних навчальних елементів змістовних тем.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за першим та другим розділом, дорівнює 60.

Підсумковий контроль засвоєння матеріалу здійснюється по їх завершенню на підсумкових заняттях та на іспиту.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у

вигляді семестрового іспиту в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обов'язі навчального матеріалу, визначеного цією робочою програмою дисципліни.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума контрольних оцінок та балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточного та підсумкового семестрового контролю складає 100.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення іспиту. Загальна кількість балів за успішне виконання іспитових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин

Вміст білета й оцінювання відповідей на іспиту:

Теоретичне питання – 2х20 балів

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на іспиті студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили, здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти іспит в тестовій формі (білет містить 40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Організація екскурсійної діяльності». Режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=14771>

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання																	Іспит	Сума
Розділ 1						Розділ 2										Разом		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	60		
3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		40	
																	100	

T1, T2 ... T8 – теми розділів.

Мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового контролю складає 10 балів.

Робочою програмою передбачено додаткове зарахування різних видів активностей здобувачів.

1. Проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності офіційного звернення студента до викладача, що містить підтверджуючі документи про їх успішне закінчення);

2. Активна участь – виступи в конференціях, презентації досліджень тощо (за наявності офіційного звернення студента до викладача, що містить підтверджуючі документи сертифікати, копії публікацій тощо).

Кожне звернення розглядається окремо. Рішення приймається згідно з нормативно-правовими документами, що діють в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Не залежно від кількості додаткових активностей здобувача вищої освіти, максимальна кількість поточної успішності не може перевищувати 60 балів.

Критерії оцінювання для семінарських занять

3–4 бали – нараховуються в разі якщо відповідь є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки; відповідь супроводжується презентацією; студент активно працює протягом усього семінарського заняття, показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.

2 бали – нараховуються в разі якщо відповідь відтворює значну частину навчального матеріалу; презентація відсутня; студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки; протягом семінарського заняття студент працює недостатньо активно, питання висвітлює повно, виявляє уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання; у відповідях допущені неточності та певні помилки, при викладенні матеріалу має місце недостатня аргументованість.

1–2 бали – нараховуються в разі якщо відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; презентація відсутня; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки; водночас, студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.

Критерії оцінювання теоретичних питань екзаменаційної роботи:

15–20 балів – нараховуються в разі якщо відповідь є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки; студент показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.

10–15 балів – нараховуються в разі якщо відповідь відтворює значну частину навчального матеріалу; студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки; питання висвітлює повно, виявляє уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання; у відповідях допущені неточності та певні помилки, при викладенні матеріалу має місце недостатня аргументованість.

0–10 балів – нараховуються в разі якщо відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки; водночас, студент дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні матеріалу іспитового білету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для іспиту
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
0-49	незадовільно

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Бабарицька В. Екскурсознавство і музеєзнавство: навчальний посібник / В. Бабарицька, А. Короткова, О. Малиновська. 2-ге, перероб. і доп. Київ: Альтерпрес РА, 2012. 444 с.
2. Екскурсологія : підручник. За заг. ред. доктора юридичних наук, професора, В.О. Негодченка. Київ : Каравела, 2023. 370 с.
3. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі: Навчально-методичний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2016. 144 с.
4. Організація екскурсійної діяльності: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» / укл. Н. В. Аксьонова. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 232 с
5. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності : підручник; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.
6. Торяник В. М., Хрідочкін А. В., Джинджоян В.В. Екскурсологія : підручник. За заг. ред. доктора юридичних наук, професора, В.О. Негодченка. Дніпро : ДГУ, 2022. 370 с.
7. Чагайда І. М., Грибанова С. В. Екскурсознавство: Навчальний посібник. Київ : ІТФПУ, 2004 240 с.

Допоміжна література

1. Альтгайм Л. Б. Основне значення та принципи організації екскурсійних послуг. Вісник Хмельницького національного університету: Економ. науки. 2014. № 6(1). С. 215-219
2. Арсененко І. А., Іванова В. М. Екскурсійна діяльність як основа функціонування ринку екскурсійних послуг. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова Сер. 4. Географія і сучасність. 2015. Вип. 19 (33).
3. Булаєнко В. О. Екскурсійна діяльність як елемент навчально-виховного процесу. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Сер. : Бібліотекознавство. Книгознавство. 2013. Вип. 3. С. 254-258.
4. Загорянська О. Л. Екскурсійна діяльність як перспективний напрям розвитку туристичної галузі. Вісник Хмельницького національного університету. 2020, № 3 С.72-76
5. Зінченко В. А. Екскурсологія як туризмологічна наука. Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія: філософські науки. 2010. Випуск 8. С. 211-223.
6. Кисельова О. Б., Кондратьєва Л. О. ІТ-інструменти розробки віртуальних екскурсій. Сучасні тенденції організаційно-методологічного забезпечення підготовки фахівців: проблеми та шляхи їх вирішення в умовах глобалізації та євроекономічної інтеграції: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної інтернет-конференції з проблем вищої освіти і науки (18 листопада 2019 р.) Харків, 2019. С. 323-327.
7. Лисюк Т. В., Терещук О. С., Дмитрук О. О. Екскурсійне обслуговування у структурі туристичного продукту. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 28-1. С. 172-178.
8. Літовка-Деменіна С. Г. Питання готовності майбутнього фахівця сфери туризму до здійснення екскурсійної діяльності.Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія». 2016. Вип. 52. С. 134-143.
9. Покоłodна М., Корнєєва С., Коваленко Д. Особливості організації та проведення екскурсії для осіб з обмеженими можливостями. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2019. № 10. С. 210-218.

10. Сокол Т. Г., Семенюк М. М. Сучасний стан розвитку екскурсійної справи в Україні. Актуальні питання сучасної науки та практики: матеріали науково-практичної конференції (м. Київ, 15 листопада 2018 р.). К.: Університет «КРОК», 2018. С. 769-771
11. Сокол Т. Г., Плиска І. І. Інноваційні способи і форми екскурсійної діяльності на ринку туристичних послуг України. Вчені записки Університету «КРОК». Серія «Економіка». 2017. Вип. 47. С. 165-170
12. Федоров О., Афоніна Ю. Найновіші досягнення інформаційних технологій і туризм нові виклики і можливості. Наукові записки ВДПУ, серія: Педагогічні науки. 2011. Вип. 107. С. 218-227
14. Федорченко В. К. Історія екскурсійної діяльності в Україні / В. К. Федорченко, О. М. Костюкова, Т. А. Дьорова, М. М. Олексійко. Київ: Кондор, 2004. 164 с.
15. Adventure tourism market study 2020 [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://files.adventuretravel.biz/docs/research/adventure-tourism-market-study-2020-web.pdf>
16. Architectural tourism: site seeing, itineraries and cultural heritage by Shelly Hornstein, Lund Humphries, London, UK, 2020, 192 p.
17. Brouder, P., & Eriksson, R. H. (2013). Tourism evolution: On the synergies of tourism studies and evolutionary economic geography. *Annals of Tourism Research*, 43, 370–383
18. Cultural and heritage tourism: an introduction by Dallen J. Timothy, Bristol, UK, Channel View Publications, 2020, 576 p.
19. Domínguez-Quintero Ana M., González-Rodríguez M. Rosario & Paddison Brendan. The mediating role of experience quality on authenticity and satisfaction in the context of cultural heritage tourism // *Current Issues in Tourism*, 2020, 23:2, 248-260.
20. Environmental Management for Sustainable Development / Chris Barrow, 2006.: Routledge publications. – 289 p.
21. Guano, E. 2015. Touring the Hidden City: Walking Tour Guides in Deindustrializing Genoa. *City & Society* 27(2), 160–182.
22. Hall C. Michael. Heritage, heritage tourism and climate change // *Journal of Heritage Tourism*, 2016, 11:1, 1-9.
23. heritage as a sustainable tourism resource: the intangible cultural heritage practitioners' perspectives // *Journal of Heritage Tourism*, 2019, 14:5-6, P. 422-435, Nguyen Thi Hong Hai
24. Creating heritage for tourism // *Journal of Heritage Tourism*, 2019, 14:5-6, P. 585-586.
24. How to Start a Tour Guiding Business, by The GEM Institute of Travel Career Development 2010. 298 p.
25. <http://www.wttc.org/media/files/reports/economic%20impact%20research/countries%202015/ukraine2020.pdf>
26. International Report on Snow & Mountain Tourism Overview of the key industry figures for ski resorts [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://www.isiaski.org/download/20140517_ISIA_Vuokatti_1b_presentation_vanat.pdf
27. Kim Hyojin, Kim Byunggook. The evaluation of visitor experiences using the peak-end rule // *Journal of Heritage Tourism*, 2019, 14:5-6, P. 561-573,
28. Kim Soojung, Whitford Michelle, Arcodia Charles. Development of intangible cultural
29. Leiper, N. (1979), 'The framework of tourism: towards a definition of tourism, tourist, and the tourist industry', *Annals of Tourism Research*, 6 (4), 390–407.
30. McCabe, S. (2020), "Tourism for all?" Considering social tourism: a perspective paper', *Tourism Review*, 75(1), 61–64.
31. McKercher, B. (2020), 'Cultural tourism market: a perspective paper', *Tourism Review*, 75 (1), 126–129.

32. Nguyen Thi Hong Hai, Cheung Catherine. Chinese heritage tourists to heritage sites: what are the effects of heritage motivation and perceived authenticity on satisfaction? // *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 2016, 21:11, P. 1155-1168,
33. Prayag Girish & Del Chiappa Giacomo. Nostalgic feelings: motivation, positive and negative emotions, and authenticity at heritage sites // *Journal of Heritage Tourism*, 2021. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1743873X.2021.1874000>
34. Rátz, T. 2016. 'Be global, go local' – innovation and creativity in the development of alternative guiding services in Budapest. *Journal of Tourism and Cultural Change* 15, 476-489.
35. Review on Laws and Regulation/ Ministry of tourism and creative economy: Pangendare. – 2011. – 26 p.
36. *Romancing the Wild: Cultural Dimensions of Ecotourism* / Robert Fletcher, 2014.: New Ecologies for the Twenty-First Century. – 264 p.
37. Travel & Tourism Economic impact 2020 Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
38. Trunfio Mariapina, Della Lucia Maria, Campana Salvatore, Magnelli Adele. Innovating the cultural heritage museum service model through virtual reality and augmented reality: the effects on the overall visitor experience and satisfaction // *Journal of Heritage Tourism*, 2021, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1743873X.2020.1850742>
39. UNWTO Tourism Highlights, 2020 Edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mkt.unwto.org/publication/unwto-tourism-highlights-2020-edition>
40. Zhang, H. Q., & Chow, I. (2004). Application of importance-performance model in tour guides' performance: Evidence from mainland Chinese outbound visitors in Hong Kong. *Tourism Management*, 25(1), 81–91.
41. Zillinger, M., Jonasson, M., & Adolfsson, P. (2012). Guided tours and tourism. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 12(1), 1–7

11. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕОЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Державне агентство України з туризму та курортів. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – URL: www.tourism.gov.ua
2. ДСТУ 28681.1-95 Туристсько-екскурсійне обслуговування. Проектування туристських послуг
3. ДСТУ 28681.2-95 «Загальні вимоги»
4. ДСТУ 28681.3-95 Туристично-екскурсійне обслуговування. Вимоги щодо забезпечення безпеки туристів і екскурсантів
5. ДСТУ EN 15565:2016 «Туристичні послуги. Вимоги до професійної підготовки та кваліфікаційних програм для гідів» (EN 15565:2008, IDT).
6. Про охорону культурної спадщини [Електронний ресурс] : Законом України // Верховна
7. Рада України.
8. Природно-заповідний фонд України. [Електронний ресурс]. URL:
9. <http://www.pzf.in.ua/index.php/lmm-look>.
10. European federation of tourist guide associations [Electronic resource]. URL: <http://www.fegtouristguides.com>.
11. World Federation of Tourist Guide Associations [Electronic resource]. URL: <http://www.wftga.org>.
12. World Tourism Organisation. UNWTO [Electronic resource]. URL: <http://www2.unwto.org>.

13. Всеукраїнська асоціація гідів (БАГ). URL: <https://uaguides.com>

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ПОДОВЖЕННЯ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПОБОРНОЇ СИЛИ

В умовах дії **обставин непоборної сили** освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборonoю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Організація екскурсійної діяльності». Режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=14771>